

21.10.2022

Den yderste højrefløjs succes udfordrer den politiske logik i EU

EU-systemet vil blive udfordret af en politisk virkelighed med højrefløjen i spidsen i flere medlemslande.

Skrevet af

Ditte Brasso Sørensen

📞 +4561101115

✉️ ditte@thinkeuropa.dk

Valgene i både Italien og Sverige har understreget den yderste europæiske højrefløjs politiske gennemslagskraft. I Italien er Giorgia Meloni fra det neo-fascistiske parti Italiens Brødre i gang med at sammensætte sit ministerhold. I Sverige blev det højrenationale og stærkt indvandrerkritiske parti Sverigesdemokraterne det næststørste parti i Rigsdagen.

De to valg er ikke gået ubemærket hen i EU's institutioner. I Europa-Parlamentet har kritikken af særligt den italienske regeringskoalition været udtalt. Der opretholdes traditionelt et brandbælte i Europa-Parlamentet mellem den brede midte og den yderste højre- og venstrefløj, som i bedst fald anses for useriøs og i værste fald skadelig for det europæiske projekt. Parlamentets kritik går ikke kun på, at man i Italien og Sverige indlemmer skadelige stemmer, men også på, at samarbejdet med den EU-skeptiske højrefløj korrupperer centrum-højre og underminerer opbakningen til det europæiske projekt.

Det er ikke kun Europa-Parlamentet, der har bemærket højreskredet. I dagene op til det italienske valg lod kommissionens forkvinde, Ursula von der Leyen, en bemærkning falde om, at kommissionen har de nødvendige værktøjer til rådighed, hvis den politiske situation i Italien skulle bevæge sig i en »besværlig retning«. Den slet skjulte hentydning til EU's mulighed for at tilbageholde genopretningsmidler fra EU-lande, der ikke overholder retsstatsprincippet, blev stærkt kritiseret i Italien, hvor man så det som utidig indblanding i valget og en uretfærdig domfældelse over en regering, der endnu ikke er tiltrådt. At Ursula von der Leyen overhovedet fandt det nødvendigt at kommentere på den politiske udvikling i Italien, understreger, at det er noget, man i kommissionen følger opmærksomt.

Ifølge en optælling lavet af Politico Europe er der – på trods af højrefløjens succes i Italien og Sverige – ikke tale om en stigende stemmeandel på den yderste europæiske højrefløj. Men den yderste højrefløjs rolle har ændret sig. Partierne her er rykket tættere på magten og har formået at trække en række dagsordner til højre.

Højrefløjens regeringsindflydelse i EU-lande er derfor med til at udfordre centrale politiske dynamikker i EU. I Europa-Parlamentet udfordrer det storkoalitionslogikken ved at legitimere højrefløjsgrupperne som politiske samarbejdspartnere. Nationale valg ændrer selvfølgelig ikke sammensætningen i Europa-Parlamentet, men det betyder noget for ens politiske anseelse, om grupperne indeholder partier, der har reel politisk indflydelse nationalt. Det kan være med til at skubbe på en udvikling mod en fløjopdeling af Europa-Parlamentet og væk fra den etablerede logik om kompromiser hen over midten. Dette var en udvikling, der allerede startede i 2019,

hvor Socialdemokraterne og Kristendemokraterne for første gang mistede deres flertal. Europa-Parlamentet har dog på mange områder fået etableret et nyt, stabilt flertal ved at inkludere den liberale gruppe, hvor de danske partier Venstre og Radikale Venstre sidder.

I rådet er højrenationale partier langt fra at have flertal, men de kan, hvis de kan samle fire EU-lande, som tilsammen udgør mindst 35 pct. af EU's befolkning, aktivere et blokerende mindretal, som kan modstille sig ny EU-lovgivning. Flere har peget på risikoen for, at Italiens, Polens og Ungarns regeringer vil kunne samle sig om deres modstand mod et dybere europæisk samarbejde. Det er dog vigtigt at understrege, at selv hvis Italien, Polen og Ungarn måtte finde enighed, vil de være afhængige i at finde fodslag med endnu mindst ét stort EU-land eller en række mindre for at kunne stille et blokerende mindretal.

I hvor høj grad indlemmelsen af den yderste højrefløj i regeringskonstellationer kommer til at udfordre logikkerne i EU's institutioner, afhænger af, om det er en udvikling, vi vil se fortsætte. Derfor ses der med spænding frem mod næste år, hvor især valgene i Spanien og Polen kan blive udslagsgivende for højrefløjens position i Europa. I begge lande er der en vis sandsynlighed for, at nationalkonservative partier enten bliver en del af en regeringskoalition eller regeringsbærende.

Endelig vil valget til Europa-Parlamentet i 2024 og særligt højrefløjens konstituering i politiske grupper vise, om vi ser ind i et EU, hvor kompromiser hen over midten vil blive afløst af konkurrerende fløje. Det er uklart, hvad en højere grad af politisk fragmentering vil betyde for de politiske dynamikker i EU; man kan frygte, at det vil føre til politisk inert.